

4. Anima eius in amaritudine est. ¶ Item idē dicit q̄ in Cathā 3
Iouia est mons canatū altissimus, & quasi inaccessibilis, in cuius
summitate est lacus, cuius aqua est subnigra, & fundus im-
perscrutabilis, vbi mansio demonum ab incolis fertur esse sub
aqua ad modum palatij ædificata. Vnde fit q̄ si modicum lapi-
dem in lacum ieceris, statim quasi offensis demonibus, tempe-
statem & tumultū audies & videbis. In huius ergo mōtis cont-
finijs est fluuius arenas trahens aureas. argenti etiam sunt ibi
minerę, & in quadam eius particula est nix & glacies sempiter-
na, ibi etiam crysalli copia reperitur. Ibi (vt Gerua. ait) dudū
accidit vnū mirabile. Quidā. n. agricola de villa proxima quę
dicitur Merchera Petrus de tabula nūcupatus, paruulam ha-
bebat filiam quę ipsum perpetuo eiulatu turbabat, q̄ iratus ip-
sam demonibus cōmendauit, qui statim inuisibiliter affuerūt,
& puellam raptā in turbine abstulerunt. Septēnio ergo decur-
so, quidam viator ad pedem montis transiens vidit hominē ce-
lenter decurrentem, & voce flebili proclamantem. He me int-
quit qui tanto pondere præmor. Et requisitus quis esset, respō-
dit se in monte canatum iam septennium sub demonū cōmen-
datione transegisse, qui ipso quotidie pro vehiculo vtebantur.
Dixit etiam sub eadē conditione esse puellam Petri prædicti,
& adiūxit q̄ si pater ipsam in mōte requireret, demones ipsam
libenter restituerent. Quibus prædicto patri per dictum viato-
rem relatis, is statim montem ascendit, demones adiurat vt fi-
liam reddant, & statim repentino flatu filia prodit, procera sta-
tura, arida, terra, oculis vagis, horrendo aspectu, quę tandem
paulatim extitit reformata. Non multū verō post alius quo pro
vehiculo demones vtebantur, simili patris attestatione libera-
tus est: qui quia raptus fuerat ætatis & discretionis maioris, fi-
delius quę apud demones gerebantur, expressit, asserens sub
lacu esse palatium latum, vbi demones conueiebant, & quid
per mundum fecerant, suis maioribus nunciabant. Quia autē
maledictio parentum noceat filijs, vnum aliud pono mirabile,
quod nuper in Aruernia dñ accidisse. quidam. n. dum se induc

[3] Item idem [= Gervasius] dicit quod in Cathalonia est mons Canatum altissimus, et quasi inaccessibleis, in cuius summitate est lacus, cuius aqua est subnigra, et fundus imperscrutabilis, ubi mansio demonum ab incolis fertur esse sub aqua ad modum palatii aedificata. Unde fit quod si modicum lapidem in lacum ieceris, statim quasi offensis demonibus, tempestatem et tumultum audies et videbis. In huius ergo montis confiniis est fluvius arenas trahens aureas. Argenti etiam sunt ibi minere, et in quadam eius particula est nix et glacies sempiterna ; ibi etiam crystalli copia reperitur. Ibi (ut Gerva[sius] ait) dudum accidit unum mirabile. Quidam enim agricola de villa proxima quae dicitur Merchera Petrus de Tabula nuncupatus, parvulam habebat filiam quae ipsum perpetuo eiulatu turbabat ; qui iratus ipsam demonibus commendavit, qui statim invisibiliter affuerunt, et puellam raptam in turbine abstulerunt. Septennio ergo decurso, quidam viator ad pedem montis transiens vidit hominem celeriter decurrentem, et voce flebili proclamantem. « He me, inquit, qui tanto pondere præmor ». Et requisitus quis esset, respondit se in monte Canatum iam septennium sub demonum commendatione transegisse, qui ipso quotidie pro vehiculo utebantur. Dixit etiam sub eadem conditione esse puellam Petri praedicti, et adiunxit quod si pater ipsam in monte requireret, demones ipsam libenter restituerent. Quibus praedicto patri per dictum viatorem relatis, is statim montem ascendit, demones adiurat ut filiam reddant, et statim repentino flatu filia prodit, procera statura, arida, terra¹, oculis vagis, horrendo aspectu, quae tandem paulatim exitit reformata. Non multum vero post alius quo pro vehiculo demones utebantur, simili patris attestazione liberatus est : qui quia raptus fuerat ætatis et discretionis maioris, fidelius quae apud demones gerebantur, expressit, asserens sub lacu esse palatium latum, ubi demones conveniebant, et quid per mundum fecerant, suis maioribus nunciabant. Quia autem maledictio parentum noceat filiis, unum aliud pono mirabile, quod nuper in Arvernia dicitur accidisse...

Reductorium Morale, XIV, 25.

---

¹ On lit bien « *terra* » dans l'édition vénitienne de 1575, là où il eût fallu écrire « *tetra* » (*taetra*). Pujades reproduit la même erreur en traduisant « couleur de terre ». Le mot latin *terra* n'a pas le sens d'un adjectif.